ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 22ας Μαΐου 2003 *

Στην υπόθεση C-18/01,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Kilpailuneuvosto (Φινλανδία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Arkkitehtuuritoimisto Riitta Korhonen Oy,

Arkkitehtitoimisto Pentti Toivanen Oy,

Rakennuttajatoimisto Vilho Tervomaa

και

Varkauden Taitotalo Oy,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1),

* Γλώσσα διαδικασίας: η φινλανδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans (εισηγητή), πρόεδρο του τετάρτου τμήματος, προεδρεύων του πέμπτου τμήματος, D. A. O. Edward, P. Jann, S. von Bahr και A. Rosas, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: S. Alber
γραμματέας: M.-F. Contet, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Varkauden Taitotalo Oy, εκπροσωπούμενη από τον H. Tuure, asianajaja,

— η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την T. Pynnä,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους G. de Bergues και S. Pailler,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Fruhmann,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους M. Nolin και M. Huttunen,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Φινλανδικής Κυβερνήσεως και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 16ης Μαΐου 2002,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Ιουλίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2000, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 16 Ιανουαρίου 2001, το Kilpailuneuvosto (Συμβούλιο ανταγωνισμού) υπέβαλε, βάσει του άρθρου 234 ΕΚ, τρία προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ των εταιριών Arkkitehtuuritoimisto Riitta Korhonen Oy και Arkkitehtitoimisto Pentti Toivanen Oy καθώς και της επιχειρήσεως Rakennuttajatoimisto Vilho Tervomaa (στο εξής: ομού, Korhonen κ.λπ.), αφενός, και της εταιρίας Varkauden Taitotalo Oy (στο εξής: Taitotalo), αφετέρου, ως προς την απόφαση της τελευταίας να μην αποδεχθεί την προσφορά που αυτές είχαν υποβάλει στο πλαίσιο διαγωνισμού για τη σύναψη δημοσίας συμβάσεως παροχής υπηρεσιών μελέτης και κατασκευής, αφορώσας κτιριακό σχέδιο.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική ρύθμιση

3 Το άρθρο 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/50 ορίζει:

«Κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας:

[...]

β) ως *"αναθέτουσες αρχές"*: θεωρούνται το κράτος, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου, οι ενώσεις που αποτελούνται από έναν ή περισσότερους από τους παραπάνω οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή δημοσίου δικαίου.

Ως *"οργανισμός δημοσίου δικαίου"* νοείται κάθε οργανισμός:

— που δημιουργείται για την ικανοποίηση συγκεκριμένων αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα

και

— έχει νομική προσωπικότητα

και

— χρηματοδοτ[είται] κατά το μεγαλύτερο μέρος από το κράτος ή από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου, ή η διαχείρισή [του] υπόκειται σε έλεγχο ασκούμενο από τους οργανισμούς αυτούς, ή όταν περισσότερο από το ήμισυ των μελών του διοικητικού, του διευθυντικού ή του εποπτικού συμβουλίου [του] διορίζεται από το κράτος, τις περιφερειακές ή τις τοπικές αρχές ή από άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.

Οι πίνακες των οργανισμών και [των] κατηγοριών τέτοιων οργανισμών δημοσίου δικαίου που ανταποκρίνονται στα κριτήρια που αναφέρονται στη δεύτερη περίπτωση του παρόντος σημείου παρατίθενται στο παράρτημα Ι της οδηγίας 71/305/ΕΟΚ. Οι πίνακες αυτοί είναι όσο πληρέστεροι γίνεται και μπορούν να αναθεωρηθούν σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30β της εν λόγω οδηγίας.»

Η εθνική νομοθεσία

4 Η οδηγία 92/50 μεταφέρθηκε στο φινλανδικό δίκαιο με τον julkisista hankinnoista annettu laki (νόμο περί των δημοσίων συμβάσεων) 1505/1992, της 23ης Δεκεμβρίου 1992 (στο εξής: νόμος 1505/1992).

5 Ο νόμος αυτός περιλαμβάνει στο άρθρο του 2 ορισμό της αναθέτουσας αρχής που ομοιάζει πολύ με αυτόν που περιλαμβάνεται στο άρθρο 1, στοιχείο β', της οδηγίας

92/50. Πράγματι, κατά το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, σημείο 2, του νόμου 1505/1992, θεωρούνται «αναθέτουσες αρχές» υπό την έννοια του νόμου αυτού, τα νομικά πρόσωπα «που αποτελούν μέρος της δημόσιας διοίκησης». Από το δεύτερο εδάφιο του ιδίου άρθρου προκύπτει ότι ο εν λόγω όρος πληρούται αν ένα νομικό πρόσωπο ιδρύθηκε για να ικανοποιεί ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα και του οποίου είτε η δραστηριότητα χρηματοδοτείται κατά το μεγαλύτερο μέρος από το Δημόσιο, είτε η διαχείριση υπόκειται σε έλεγχο από το τελευταίο, είτε περισσότερο από το ήμισυ των μελών του διοικητικού, του διευθυντικού ή του εποπτικού συμβουλίου του διορίζεται από το Δημόσιο.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

6 Η Taitotalo είναι ανώνυμη εταιρία της οποίας το κεφάλαιο κατέχει εξ ολοκλήρου ο δήμος του Varkaus (Φινλανδία) και της οποίας το αντικείμενο συνίσταται στην αγορά, πώληση και εκμίσθωση ακινήτων και μετοχών οικοδομικών εταιριών, καθώς και η οργάνωση και παροχή υπηρεσιών συντηρήσεως και άλλων συναφών υπηρεσιών που καθιστά αναγκαίες η διαχείριση των εν λόγω ακινήτων και μετοχών. Το διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας αυτής περιλαμβάνει τρία μέλη, υπαλλήλους του δήμου του Varkaus, που διορίζονται από τη γενική συνέλευση των μετόχων της εταιρίας, στην οποία ο δήμος του Varkaus έχει το 100 % του δικαιώματος ψήφων. Σύμφωνα με τις παρασχεθείσες από το αιτούν δικαστήριο ενδείξεις, η συστατική πράξη της εταιρίας υπογράφηκε στις 21 Ιανουαρίου 2000 και ενεγράφη στο μητρώο εταιριών στις 6 Απριλίου 2000.

7 Κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε ο δήμος του Varkaus να δημιουργήσει επί του εδάφους του πόλο τεχνολογικής αναπτύξεως με την ονομασία «Tyyskän osaamiskeskus» (κέντρο αρμοδιοτήτων της Tyyskä), η Taitotalo κατασκευάζει εκεί μερικά συγκροτήματα γραφείων και έναν πολυόροφο κλειστό χώρο σταθμεύσεως αυτοκινήτων. Ο ρητός σκοπός της εταιρίας αυτής είναι να αγοράσει το ακίνητο από τον δήμο του Varkaus όταν ολοκληρωθεί το σχέδιο της περιοχής και να εκμισθώσει στη συνέχεια τα νεοκτισθέντα κτίρια στη βιομηχανία αιχμής.

8 Για την καλή εκτέλεση αυτού του σχεδίου ζητήθηκαν οι υπηρεσίες κατασκευής, προωθήσεως στην αγορά και συντονισμού της εταιρίας Keski-Savon Teollisuuskylä Oy (στο εξής: Teollisuuskylä). Σύμφωνα με το καταστατικό της, η τελευταία εταιρία — η οποία ανήκει σε μια εταιρία περιφερειακής αναπτύξεως της οποίας το κεφάλαιο κατέχουν, κατ' ουσίαν, ο δήμος του Varkaus και άλλοι δήμοι της περιοχής του κεντρικού Savo — έχει ως κύριο αντικείμενο την κατασκευή, κτήση και διαχείριση βιομηχανικών και εμπορικών χώρων και ακινήτων για να χρησιμοποιηθούν κυρίως από επιχειρήσεις στις οποίες αυτά παραχωρούνται σε τιμή κόστους.

9 Με μια πρώτη πρόσκληση προς υποβολή προσφορών της 6ης Ιουλίου 1999, η Teollisuuskylä ζήτησε προσφορές για την παροχή υπηρεσιών μελέτης και κατασκευής της πρώτης φάσεως του προαναφερθέντος κτιριακού σχεδίου, που αφορά την κατασκευή των κτιρίων Tyyskä 1, που προορίζεται να χρησιμοποιηθεί από την εταιρία Honeywell-Measurex Oy, και Tyyskä 2, που θα χρησιμοποιηθεί από διάφορες μικρές επιχειρήσεις. Κατά τη λήξη της προθεσμίας που είχε καθοριστεί για την υποβολή προσφορών, δηλαδή στο τέλος Αυγούστου 1999, η Teollisuuskylä ανακοίνωσε πάντως στους υποψηφίους ότι, λόγω αλλαγών στο κεφάλαιο της ιδρυθησομένης οικοδομικής εταιρίας — Taitotalo — η μελέτη και η κατασκευή του οικείου σχεδίου έπρεπε να αποτελέσει αντικείμενο ανοιχτού διαγωνισμού, με δημοσίευση της προκηρύξεως στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

10 Μετά την τροποποίηση των όρων του διαγωνισμού, η Teollisuuskylä, με μια δεύτερη πρόσκληση υποβολής προσφορών, της 4ης Σεπτεμβρίου 1999, κίνησε νέα διαδικασία αναθέσεως της συμβάσεως παροχής υπηρεσιών μελέτης και κατασκευής της πρώτης φάσεως του σχεδίου. Διευκρινίστηκε ότι οι εντολείς ήσαν ο δήμος του Varkaus και η Teollisuuskylä. Η προκήρυξη του διαγωνισμού δημοσιεύθηκε εξάλλου στην *Virallinen lehti* (Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της Φινλανδίας) αριθ. 35, της 2ας Σεπτεμβρίου 1999, με τίτλο «suunittelukilpailu» (διαγωνισμός μελετών). Η προκήρυξη αυτή ανέφερε ως αναθέτουσα αρχή τον δήμο του Varkaus, για λογαριασμό της ιδρυθησομένης οικοδομικής εταιρίας.

11 Οι Korhonen κ.λπ. υπέβαλαν προσφορές στο πλαίσιο της νέας αυτής διαδικασίας αλλά, με έγγραφο της 6ης Απριλίου 2000 προερχόμενο από την Taitotalo, πληρο-

φορήθηκαν ότι η εταιρία JP-Terasto Oy και ο όμιλος που διοικείται από την εταιρία Arkkitehtitoimisto Pekka Paavola Oy επελέγησαν για τη μελέτη και την κατασκευή, αντιστοίχως, των κτιρίων Tyyskä 1 και Tyyskä 2.

12 Επειδή οι Korhonen κ.λπ. έκριναν ότι η φινλανδική ρύθμιση για τις δημόσιες συμβάσεις δεν είχε τηρηθεί, στις 17 και 26 Απριλίου 2000 άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Kilpailuneuvosto ζητώντας είτε την ακύρωση της αποφάσεως περί αναθέσεως της συμβάσεως ή, επικουρικώς, τη χορήγηση αποζημιώσεως, είτε μόνο τη χορήγηση αποζημιώσεως.

13 Ενώπιον του Kilpailuneuvosto, η Taitotalo υποστήριξε ότι οι προσφυγές τις οποίες άσκησαν οι Korhonen κ.λπ. έπρεπε να κηρυχθούν απαράδεκτες για τον λόγο ότι η ίδια δεν ήταν αναθέτουσα αρχή υπό την έννοια του άρθρου 2 του νόμου 1505/1992. Βασιζόμενη κυρίως σε απόφαση που εκδόθηκε στο πλαίσιο παρόμοιας υποθέσεως από το Korkein hallinto-oikeus (ανώτατο διοικητικό δικαστήριο), η Taitotalo ισχυρίστηκε ότι δεν είχε ιδρυθεί για την παροχή έργων γενικού συμφέροντος χωρίς βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα και ότι, εν πάση περιπτώσει, το ποσό της χορηγηθείσας κρατικής ενισχύσεως για την υλοποίηση του οικείου οικοδομικού σχεδίου υπολειπόταν του ημίσεος της συνολικής αξίας του έργου.

14 Εκτιμώντας ότι η επίλυση της ενώπιόν του διαφοράς εξαρτιόταν από την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, ιδίως ενώπιον της γενικεύσεως, στη Φινλανδία, της πρακτικής που συνίσταται στην ίδρυση, κατοχή και διοίκηση από αρχές τοπικής αυτοδιοικήσεως ανωνύμων εταιριών οι οποίες δεν επιδιώκουν οι ίδιες επικερδή σκοπό αλλά αντιθέτως αποβλέπουν στη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την άσκηση εμπορικών ή βιομηχανικών δραστηριοτήτων επί του εδάφους των εν λόγω δήμων και κοινοτήτων, το Kilpailuneuvosto — το οποίο κατέστη από την 1η Μαρτίου 2002 Markkinaoikeus (δικαστήριο για υποθέσεις ανταγωνισμού) — αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Μπορεί ανώνυμη εταιρία, ανήκουσα σε αρχές τοπικής αυτοδιοικήσεως και ελεγχόμενη από τις αρχές αυτές, να θεωρηθεί ως αναθέτουσα αρχή υπό την

έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ, για τον συντονισμό των διαδικασιών συνάψεως δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, αν στην εταιρία αυτή παρέχονται υπηρεσίες μελέτης και κατασκευής με σκοπό την κατασκευή εγκαταστάσεων προς εκμίσθωση σε επιχειρήσεις;

2) Επηρεάζει την απάντηση το γεγονός ότι με το σχέδιο κατασκευής σκοπείται η δημιουργία προϋποθέσεων για την άσκηση εμπορικών δραστηριοτήτων στην περιοχή;

3) Επηρεάζει την απάντηση το γεγονός ότι τα προς κατασκευήν κτίρια θα εκμισθωθούν σε μία μόνον επιχείρηση;»

Επί του παραδεκτού των προδικαστικών ερωτημάτων

15 Βασιζόμενη στη νομολογία του Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία, για να καταστεί δυνατό στο τελευταίο να προβεί σε ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου που να είναι λυσιτελής για το εθνικό δικαστήριο, αυτό οφείλει να καθορίσει το πραγματικό και ρυθμιστικό πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσονται τα ερωτήματα που υποβάλλει ή, τουλάχιστον, να εξηγήσει τις πραγματικές περιστάσεις επί των οποίων βασίζονται τα ερωτήματα αυτά (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 1999, C-115/97 έως C-117/97, Brentjens', Συλλογή 1999, σ. I-6025, σκέψη 38), η Επιτροπή εκφράζει αμφιβολίες ως προς το παραδεκτό των υποβληθέντων ερωτημάτων για τον λόγο ότι στην περί παραπομπής απόφαση δεν μπορούν να διακριθούν οι διατάξεις βάσει των οποίων κινήθηκαν οι δύο διαδικασίες διαγωνισμού και εκείνες που δεν εφαρμόστηκαν στη διαφορά της κύριας δίκης και, επιπλέον, διότι η εν λόγω απόφαση δεν αποκαλύπτει την ταυτότητα της αρχής η οποία, τουλάχιστον τυπικώς, προέβη στη διαδικασία συνάψεως δημοσίας συμβάσεως.

16 Η Γαλλική Κυβέρνηση παρατηρεί ότι, όσον αφορά τη δεύτερη πρόσκληση για την υποβολή προσφορών, η απόφαση περί παραπομπής αναφέρει τον δήμο του Varkaus ως αναθέτουσα αρχή και ως εντολέα. Υπό τις συνθήκες αυτές, η εν λόγω κυβέρνηση διερωτάται κατά πόσον είναι αναγκαία η προδικαστική παραπομπή στο μέτρο που, αφενός, κατά τον χρόνο της δημοσιεύσεως της προσκλήσεως αυτής για την υποβολή προσφορών, η Taitotalo δεν είχε ακόμα τη νομική προσωπικότητα που απαιτεί η οδηγία 92/50 και, αφετέρου, ο δήμος του Varkaus, ως οργανισμός τοπικής αυτοδιοικήσεως, υπόκειται εν πάση περιπτώσει στο καθεστώς της εν λόγω οδηγίας.

17 Η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται επίσης ότι, αντίθετα προς τα όσα είχαν αναγγελθεί στους συμμετέχοντες στον διαγωνισμό από την Teollisuuskylä, τον Αύγουστο του 1999, η προκήρυξη του δεύτερου διαγωνισμού δεν δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

18 Χωρίς να χρειάζεται να τεθεί εν προκειμένω το ερώτημα αν η προκήρυξη διαγωνισμού για τη σύμβαση για την οποία πρόκειται στην κύρια δίκη έπρεπε ή όχι να αποτελέσει αντικείμενο δημοσιεύσεως στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, πρέπει εκ προοιμίου να απορριφθεί το επιχείρημα της Γαλλικής Κυβερνήσεως που αντλείται από τη μη δημοσίευση της προκηρύξεως του δεύτερου διαγωνισμού εφόσον, όπως η Φινλανδική Κυβέρνηση παρατήρησε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εν λόγω διαγωνισμός δημοσιεύθηκε στο συμπλήρωμα αριθ. 171 της *Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της 3ης Σεπτεμβρίου 1999.

19 Όσον αφορά, εξάλλου, τις αμφιβολίες της Γαλλικής Κυβερνήσεως ως προς την αναγκαιότητα των υποβληθέντων ερωτημάτων και τις αντιρρήσεις της Επιτροπής που αντλούνται από τον αβέβαιο χαρακτήρα του νομικού και πραγματικού πλαισίου της διαφοράς της κύριας δίκης, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, αποκλειστικώς αρμόδια να εκτιμούν, ενόψει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε υποθέσεως, αν η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως είναι αναγκαία για να μπορέσουν να εκδώσουν τη δική τους απόφαση και αν τα ερωτήματα που υποβάλλουν στο Δικαστήριο ασκούν επιρροή στην έκβαση της εκκρεμούς ενώπιόν τους διαφοράς, είναι τα εθνικά δικαστήρια τα οποία έχουν επιληφθεί της διαφοράς και φέρουν την ευθύνη της δικαστικής αποφάσεως που θα εκδώσουν. Συνεπώς, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο οφείλει, κατ' αρχήν, να αποφανθεί (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 13ης Μαρτίου 2001, C-379/98,

PreussenElektra, Συλλογή 2001, σ. I-2099, σκέψη 38· της 22ας Ιανουαρίου 2002, C-390/99, Canal Satélite Digital, Συλλογή 2002, σ. I-607, σκέψη 18, και της 27ης Φεβρουαρίου 2003, C-373/00, Adolf Truley, Συλλογή 2003, σ. I-1931, σκέψη 21).

20 Εξάλλου, από την ίδια νομολογία προκύπτει ότι δεν είναι δυνατή η άρνηση απαντήσεως σε προδικαστικό ερώτημα εθνικού δικαστηρίου παρά μόνον όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμα όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (βλ., προπαρατεθείσες αποφάσεις PreussenElektra, σκέψη 39, Canal Satélite Digital, σκέψη 19, και Adolf Truley, σκέψη 22).

21 Εν προκειμένω, τα ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο δεν εμπίπτουν εμφανώς σε μία από τις ως άνω περιπτώσεις.

22 Συγκεκριμένα, αφενός, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι η ζητούμενη ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης ή ότι είναι υποθετικής φύσεως, εφόσον το παραδεκτό της προσφυγής της κύριας δίκης εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από το περιεχόμενο που πρέπει να δοθεί στην έννοια του «οργανισμού δημοσίου δικαίου», που περιλαμβάνεται στο άρθρο 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/50.

23 Αφετέρου, ακόμα και αν το έπραξε συνοπτικώς, το αιτούν δικαστήριο προσκόμισε πράγματι στο Δικαστήριο τα αναγκαία στοιχεία ώστε να είναι σε θέση να δώσει χρήσιμη απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα, ιδίως διευκρινίζοντας, κατά την παρουσίαση του πραγματικού πλαισίου της διαφοράς της κύριας δίκης, ότι η δημοσιευθείσα προκήρυξη *Virallinen lehti* της 2ας Σεπτεμβρίου 1999 ανέφερε ως αναθέτουσα αρχή τον δήμο του Varkaus, ενεργούντα «για λογαριασμό της ιδρυθησομένης οικοδομικής εταιρίας».

24 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι η Taitotalo, αν και στερούμενη της νομικής προσωπικότητας κατά τον χρόνο της δημοσιεύσεως της προκηρύξεως του δευτέρου διαγωνισμού, έπαιξε καθοριστικό ρόλο κατά τη διαδικασία συνάψεως της συμβάσεως για την οποία πρόκειται στην κύρια δίκη.

25 Εξάλλου, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, απαντώντας σε ερώτηση που υπέβαλε το Δικαστήριο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Φινλανδική Κυβέρνηση διευκρίνισε ότι, δυνάμει του εθνικού της δικαίου, οι ιδρυτές εταιρίας μπορούν να ενεργούν για λογαριασμό αυτής πριν από την εγγραφή της στο μητρώο εταιριών, εξυπακουομένου ότι η εν λόγω εταιρία θα αναλάβει, κατά την ημερομηνία της πραγματικής της εγγραφής στο εν λόγω μητρώο όλες τις προηγούμενες δεσμεύσεις που έγιναν επ' ονόματί της.

26 Αυτό φαίνεται να συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο ανέφερε ότι η Taitotalo ενεγράφη στο μητρώο εταιριών στις 6 Απριλίου 2000 και ότι κατά την αυτή ημερομηνία οι Korhonen κ.λπ. ενημερώθηκαν από την εταιρία αυτή ότι οι προσφορές τους δεν είχαν γίνει δεκτές.

27 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι η Taitotalo ανέλαβε, στις 6 Απριλίου 2000, όλες τις προηγούμενες δεσμεύσεις που είχε αναλάβει επ' ονόματί της ο δήμος του Varkaus και ότι μπορεί, δυνάμει αυτού, να θεωρηθεί υπεύθυνη για τη διαδικασία συνάψεως της συμβάσεως για την οποία πρόκειται στην κύρια δίκη.

28 Εν όψει των προεκτεθέντων, πρέπει επομένως να κριθούν παραδεκτά τα υποβληθέντα από το Kilpailuneuvosto ερωτήματα.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

29 Πρέπει να παρατηρηθεί εκ προοιμίου ότι, με τα ερωτήματα που υπέβαλε στο Δικαστήριο, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διαφωτιστεί ως προς την έννοια του «οργανισμού δημοσίου δικαίου» κατά το άρθρο 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/50, για να μπορέσει να εκτιμήσει, στην υπόθεση της κύριας δίκης, αν η Taitotalo πρέπει να θεωρείται αναθέτουσα αρχή.

30 Πρέπει να υπομνηστεί συναφώς ότι, κατά το γράμμα του άρθρου 1, στοιχείο β', πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 92/50, «αναθέτουσες αρχές» θεωρούνται το κράτος, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου καθώς και οι ενώσεις που αποτελούνται από έναν ή περισσότερους από τους παραπάνω οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή δημοσίου δικαίου.

31 Το άρθρο 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 92/50 ορίζει εξάλλου ως «οργανισμό δημοσίου δικαίου» κάθε οργανισμό που δημιουργείται για την ικανοποίηση συγκεκριμένων αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, έχει νομική προσωπικότητα και εξαρτάται στενά, λόγω του τρόπου χρηματοδοτήσεώς του, διαχειρίσεως ή ελέγχου, από το κράτος, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.

32 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 10ης Νοεμβρίου 1998, C-360/96, BFI Holding, Συλλογή 1998, σ. I-6821, σκέψη 29· της 10ης Μαΐου 2001, C-223/99 και C-260/99, Agorà και Excelsior, Συλλογή 2001, σ. I-3605, σκέψη 26, και Adolf Truley, προπαρατεθείσα, σκέψη 34), οι προϋποθέσεις που διατυπώνει το άρθρο αυτό έχουν σωρευτικό χαρακτήρα, ώστε, ελλείψει μιας μόνο από τις προϋποθέσεις αυτές, ένας οργανισμός δεν μπορεί να χαρακτηριστεί οργανισμός δημοσίου δικαίου και, συνεπώς, αναθέτουσα εξουσία υπό την έννοια της οδηγίας 92/50.

33 Εφόσον δεν αμφισβητείται ότι η Taitotalo ανήκει σε οργανισμό τοπικής αυτοδιοικήσεως ο οποίος και έχει τη διαχείρισή της, και ότι έχει νομική προσωπικότητα — τουλάχιστον από την ημερομηνία της εγγραφής της στο μητρώο εταιριών, στις 6 Απριλίου 2000 —, τα υποβληθέντα από το αιτούν δικαστήριο ερωτήματα πρέπει να νοούνται ως αφορώντα αποκλειστικώς το ερώτημα αν η εταιρία αυτή δημιουργήθηκε για να ικανοποιεί ειδικώς ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα.

Επί του πρώτου και δευτέρου ερωτήματος

34 Με τα δύο πρώτα του ερωτήματα, που πρέπει να εξεταστούν μαζί, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν μια ανώνυμη εταιρία την οποία ίδρυσε, κατέχει και διαχειρίζεται ένας οργανισμός τοπικής αυτοδιοικήσεως μπορεί να θεωρείται ότι ικανοποιεί ειδικώς μια ανάγκη γενικού συμφέροντος που δεν έχει βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα αν η δραστηριότητα της εν λόγω εταιρίας συνίσταται στην αποδοχή παροχής υπηρεσιών για την κατασκευή χώρων προοριζομένων για την αποκλειστική χρήση ιδιωτικών επιχειρήσεων και αν η εκτίμηση της πληρώσεως της προϋποθέσεως αυτής θα ήταν διαφορετική στην περίπτωση κατά την οποία το οικείο κατασκευαστικό σχέδιο απέβλεπε στη δημιουργία εντός του εν λόγω οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ευνοϊκών συνθηκών για την άσκηση κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων.

Παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο

35 Κατά την Taitotalo καθώς και κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, στα δύο αυτά ερωτήματα πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση διότι η δραστηριότητα της Taitotalo δεν αποσκοπούσε στην ικανοποίηση αναγκών γενικού συμφέροντος και/ή είχε, πάντως, βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα.

36 Η Taitotalo ισχυρίζεται συναφώς ότι ο μοναδικός σκοπός της έγκειται στη διευκόλυνση των συνθηκών ασκήσεως της δραστηριότητας συγκεκριμένων επιχειρήσεων και όχι, εν γένει, της ασκήσεως της οικονομικής δραστηριότητας εντός του δήμου του Varkaus, ενώ το γεγονός ότι αυτή ανήκει και χρηματοδοτείται από αναθέτουσα αρχή στερείται οποιασδήποτε λυσιτελείας εφόσον αυτή ικανοποιεί, στην υπόθεση της κύριας δίκης, βιομηχανικές ή εμπορικές ανάγκες. Η Taitotalo διευκρινίζει μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο αυτό, ότι απέκτησε στην τιμή της αγοράς το απαιτούμενο οικόπεδο για τις κατασκευές για τις οποίες πρόκειται στην κύρια δίκη και ότι η χρηματοδότηση του σχεδίου αυτού θα αναληφθεί κυρίως από τον ιδιωτικό τομέα, μέσω τραπεζικών ενυπόθηκων δανείων.

37 Βασιζόμενη στην απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιανουαρίου 1998, C-44/96, Mannesmann Anlagenbau Austria κ.λπ. (Συλλογή 1998, σ. I-73), στο πλαίσιο της οποίας το Δικαστήριο ασχολήθηκε με το ερώτημα αν η δραστηριότητα της μονάδας για την οποία επρόκειτο στην υπόθεση αυτή — το εθνικό τυπογραφείο της Αυστρίας — συνδεόταν με ουσιώδες προνόμιο του Δημοσίου, η Γαλλική Κυβέρνηση θεωρεί ότι η μίσθωση των χώρων για βιομηχανική ή εμπορική χρήση δεν μπορεί, σε καμία περίπτωση, να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στα προνόμια τα οποία, από την ίδια τη φύση τους, ανήκουν στη δημόσια εξουσία. Εξάλλου, λόγω της εμπορικής της φύσεως, η δραστηριότητα αυτή δεν μπορεί κατά μείζονα λόγο να συγκριθεί με αυτές για τις οποίες επρόκειτο στις αποφάσεις BFI Holding, προπαρατεθείσα, και της 1ης Φεβρουαρίου 2001, C-237/99, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 2001, σ. I-939), δηλαδή, αντιστοίχως, την περισυλλογή και επεξεργασία των οικιακών απορριμμάτων και την κατασκευή κοινωνικών κατοικιών.

38 Κατά τη Φινλανδική Κυβέρνηση, αντιθέτως, η δραστηριότητα της Taitotalo περιλαμβανόταν τυπικώς μεταξύ εκείνων που ανταποκρίνονται σε ανάγκη γενικού συμφέροντος μη έχουσα βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα. Αφενός, πράγματι, η εταιρία αυτή δεν είχε ως κύριο σκοπό να δημιουργήσει οφέλη με τη δραστηριότητά της, αλλά να δημιουργήσει τις ευνοϊκές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων στο έδαφος του δήμου του Varkaus, πράγμα το οποίο ταίριαζε πλήρως με τις αποστολές τις οποίες μπορούν να αναλάβουν οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοικήσεως δυνάμει της αυτονομίας που τους εγγυάται το Φινλανδικό Σύνταγμα. Αφετέρου, ο στόχος της οδηγίας 92/50 θα διακυβευόταν αν μια τέτοια εταιρία δεν εθεωρείτο αναθέτουσα αρχή υπό την έννοια της εν λόγω οδηγίας, δεδομένου ότι οι δήμοι, σε μια τέτοια περίπτωση, μπορεί να επιθυμούσαν να δημιουργήσουν, στη σφαίρα παραδοσιακής δραστηριότητάς τους, άλλες επιχειρήσεις, των οποίων οι συμβάσεις δεν θα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.

39 Τέλος, η Αυστριακή Κυβέρνηση και η Επιτροπή δεν αποκλείουν μεν ότι η δραστηριότητα της Taitotalo μπορεί να ανταποκρίνεται σε ανάγκη γενικού συμφέροντος λόγω της ωθήσεως που δίνει στις συναλλαγές και στην ανάπτυξη κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων στο έδαφος του δήμου του Varkaus, τονίζουν όμως ότι, εν όψει των ελλειματικών πληροφοριών που αυτές διαθέτουν, είναι αδύνατον να εκτιμήσουν κατά πόσον η εν λόγω ανάγκη έχει ή όχι βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα. Ζητούν επομένως από το αιτούν δικαστήριο να προβεί το ίδιο στην εκτίμηση αυτή, εξετάζοντας μεταξύ άλλων την ανταγωνιστική θέση της Taitotalo και το ερώτημα αν η εταιρία αυτή φέρει ή όχι τους συνδεομένους με τη δραστηριότητά της κινδύνους.

Απάντηση του Δικαστηρίου

40 Εκ προοιμίου πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι το άρθρο 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 92/50 εισάγει διάκριση μεταξύ, αφενός, των αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα και, αφετέρου, των αναγκών γενικού συμφέροντος που έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσες αποφάσεις BFI Holding, σκέψη 36, και Agorà και Excelsior, σκέψη 32). Για να δοθεί λυσιτελής απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να εξακριβωθεί κατ' αρχάς αν δραστηριότητες όπως αυτές για τις οποίες πρόκειται στην κύρια δίκη ανταποκρίνονται πράγματι σε ανάγκες γενικού συμφέροντος, κατόπιν δε να καθοριστεί, ενδεχομένως, αν αυτές οι ανάγκες έχουν ή δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα.

41 Όσον αφορά το ερώτημα αν η δραστηριότητα για την οποία πρόκειται στην κύρια δίκη ανταποκρίνεται σε ανάγκη γενικού συμφέροντος, διαπιστώνεται ότι από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η κύρια δραστηριότητα της Taitotalo συνίσταται στην αγορά, πώληση και εκμίσθωση ακινήτων καθώς και στην οργάνωση και παροχή υπηρεσιών διαχειρίσεως ακινήτων και άλλων παρεπομένων υπηρεσιών που καθιστά αναγκαίες η διαχείριση των εν λόγω αγαθών. Η δραστηριότητα της Taitotalo στην υπόθεση της κύριας δίκης συνίσταται, ακριβέστερα, στην απόκτηση υπηρεσιών μελέτης και κατασκευής στο πλαίσιο οικοδομικού σχεδίου που αφορά την κατασκευή συγκροτημάτων γραφείων και ενός κλειστού χώρου σταθμεύσεως αυτοκινήτων.

42 Στο μέτρο που η δραστηριότητα αυτή αποτελεί συνέχεια της αποφάσεως που έλαβε ο δήμος του Varkaus να δημιουργήσει επί του εδάφους του έναν πόλο τεχνολογικής αναπτύξεως και ο δηλωθείς από την Taitotalo σκοπός είναι η αγορά του ακινήτου από τον δήμο μετά την ολοκλήρωση του σχεδίου της περιοχής και η θέση των νεοκατασκευασθέντων ακινήτων στη διάθεση της βιομηχανίας αιχμής, η δραστηριότητά της μπορεί να ανταποκρίνεται πράγματι σε ανάγκη γενικού συμφέροντος.

43 Πρέπει μεταξύ άλλων να υπομνηστεί συναφώς ότι το Δικαστήριο, επιληφθέν του ερωτήματος αν μια μονάδα έχουσα ως αντικείμενο την άσκηση και τη διευκόλυνση οιασδήποτε δραστηριότητας που αποσκοπεί στην οργάνωση εμπορικών πανηγύρεων, εμπορικών εκθέσεων, εκθέσεων και συνεδρίων μπορεί να θεωρηθεί οργανισμός δημοσίου δικαίου υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 92/50, έκρινε ότι οι δραστηριότητες που αποσκοπούν στη διοργάνωση παρόμοιων εκδηλώσεων ικανοποιούν ανάγκες γενικού συμφέροντος στο μέτρο που ο διοργανωτής τέτοιων εκδηλώσεων, συγκεντρώνοντας στον ίδιο γεωγραφικό χώρο παραγωγούς και εμπόρους, δεν δρα μόνον για το συγκεκριμένο συμφέρον αυτών, οι οποίοι ωφελούνται έτσι από ένα χώρο προωθήσεως των προϊόντων και εμπορευμάτων τους, αλλά προσφέρει και στους καταναλωτές που συχνάζουν στις εκδηλώσεις αυτές πληροφόρηση η οποία τους επιτρέπει να πραγματοποιούν τις επιλογές τους υπό τις καλύτερες συνθήκες. Η εντεύθεν απορρέουσα ώθηση για το εμπόριο μπορεί, πράγματι, να θεωρηθεί ως εμπίπτουσα στο γενικό συμφέρον (βλ. απόφαση Agorà και Excelsior, προπαρατεθείσα, σκέψεις 33 και 34).

44 Παρόμοιες εκτιμήσεις μπορούν να προβληθούν, mutatis mutandis, όσον αφορά τη δραστηριότητα για την οποία πρόκειται στην κύρια δίκη, στο μέτρο που δεν μπορεί κανείς να αρνηθεί ότι, αποκτώντας υπηρεσίες μελέτης και κατασκευής στο πλαίσιο οικοδομικού σχεδίου που αφορά μεταξύ άλλων την κατασκευή συγκροτημάτων γραφείων, η καθής της κύριας δίκης δεν ενεργεί μόνο για το συγκεκριμένο συμφέρον των επιχειρήσεων που το εν λόγω σχέδιο αφορά άμεσα, αλλά επίσης για το συμφέρον του δήμου του Varkaus.

45 Δραστηριότητες όπως αυτές που ασκούνται από την Taitotalo στην υπόθεση της κύριας δίκης μπορούν πράγματι να θεωρηθούν ότι ανταποκρίνονται σε ανάγκες γενικού συμφέροντος στο μέτρο που μπορούν να δώσουν ώθηση στο εμπόριο καθώς και στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του οικείου οργανισμού τοπικής

αυτοδιοίκησης, δεδομένου ότι η εγκατάσταση επιχειρήσεων στο έδαφος ενός δήμου έχει συχνά ευνοϊκές επιπτώσεις για τον δήμο αυτό όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων, την αύξηση των φορολογικών εσόδων καθώς και τη βελτίωση της προσφοράς και της ζητήσεως αγαθών και υπηρεσιών.

46 Πιο λεπτό είναι αντιθέτως το ερώτημα αν τέτοιες ανάγκες γενικού συμφέροντος στερούνται βιομηχανικού ή εμπορικού χαρακτήρα. Ενώ η Φινλανδική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι οι ανάγκες αυτές δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, στο μέτρο που η Taitotalo δεν αποσκοπούσε τόσο στο κέρδος όσο στη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την εγκατάσταση επιχειρήσεων στο έδαφος του δήμου του Varkaus, η καθής στην κύρια δίκη υποστηρίζει την αντίθετη άποψη για τον λόγο ότι αυτή ικανοποιεί ακριβώς εμπορικές επιχειρήσεις και ότι η χρηματοδότηση του οικείου οικοδομικού σχεδίου βαρύνει ουσιαστικά τον ιδιωτικό τομέα.

47 Κατά πάγια νομολογία, κατά κανόνα, συνιστούν ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', των κοινοτικών οδηγιών περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων, ανάγκες που, αφενός, εξυπηρετούνται κατά κανόνα κατά τρόπο διαφορετικό από την προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών στην αγορά και τις οποίες, αφετέρου, για λόγους που άπτονται του γενικού συμφέροντος, επιλέγει να ικανοποιήσει το ίδιο το κράτος ή επί των οποίων επιθυμεί να διατηρήσει καθοριστική επιρροή (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσες αποφάσεις BFI Holding, σκέψεις 50 και 51, Agorá και Excelsior, σκέψη 37, και Adolf Truley, σκέψη 50).

48 Εν προκειμένω, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι η απόκτηση υπηρεσιών που επιδιώκουν να ευνοηθεί η εγκατάσταση ιδιωτικών επιχειρήσεων στο έδαφος ορισμένου οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως μπορεί, για τους λόγους που αναφέρονται στη σκέψη 45 της παρούσας αποφάσεως, να θεωρηθεί ότι ανταποκρίνεται σε ανάγκη γενικού συμφέροντος μη έχουσα βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα. Η ύπαρξη ή η μη ύπαρξη τέτοιας ανάγκης γενικού συμφέροντος πρέπει να εκτιμάται λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των σχετικών νομικών και πραγματικών δεδομένων, όπως οι περιστάσεις υπό τις οποίες συστάθηκε ο οικείος οργανισμός και οι συνθήκες υπό τις οποίες ασκεί τη δραστηριότητά του (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση Adolf Truley, σκέψη 66).

49 Συναφώς, έχει σημασία μεταξύ άλλων να εξακριβωθεί αν ο συγκεκριμένος οργανισμός δρα υπό συνθήκες ανταγωνισμού, δεδομένου ότι η ύπαρξη ενός τέτοιου ανταγωνισμού μπορεί, όπως το Δικαστήριο ήδη έκρινε, να συνιστά ένδειξη ότι πρόκειται για ανάγκη γενικού συμφέροντος έχουσα βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση BFI Holding, σκέψεις 48 και 49).

50 Πάντως, από τη διατύπωση που χρησιμοποιήθηκε στην τελευταία αυτή απόφαση προκύπτει ότι η ύπαρξη αναπτυγμένου ανταγωνισμού δεν οδηγεί αφ' εαυτής στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει ανάγκη γενικού συμφέροντος μη βιομηχανικού ή εμπορικού χαρακτήρα (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Adolf Truley, σκέψη 61). Επιβάλλεται η ίδια διαπίστωση ως προς το γεγονός ότι ο συγκεκριμένος οργανισμός αποσκοπεί να ικανοποιήσει ειδικώς τις ανάγκες εμπορικών επιχειρήσεων. Πριν από τη συναγωγή ενός τέτοιου συμπεράσματος πρέπει να ληφθούν υπόψη άλλοι παράγοντες και, ιδίως, το ερώτημα υπό ποιες προϋποθέσεις ο συγκεκριμένος οργανισμός ασκεί τις δραστηριότητές του.

51 Συγκεκριμένα, αν ο οργανισμός δρα υπό κανονικές συνθήκες αγοράς ο σκοπός του είναι κερδοσκοπικός και φέρει τις συνδεόμενες με την άσκηση της δραστηριότητάς του ζημίες, δεν είναι πολύ πιθανόν ότι οι ανάγκες που επιδιώκει να ικανοποιήσει δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα. Σε παρόμοια περίπτωση, η εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών σχετικά με τον συντονισμό των διαδικασιών συνάψεως δημοσίων συμβάσεων δεν θα επιβαλλόταν, εξάλλου, δεδομένου ότι ένας οργανισμός που έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα και φέρει ο ίδιος τους συνδεομένους με τη δραστηριότητά του κινδύνους, κατά κανόνα, δεν θα δεσμευθεί στο πλαίσιο διαδικασίας συνάψεως συμβάσεως υπό όρους που δεν θα είναι οικονομικώς αιτιολογημένοι.

52 Κατά πάγια νομολογία, ο σκοπός των εν λόγω οδηγιών είναι τόσο η αποσόβηση του κινδύνου να προτιμηθούν οι ημεδαποί υποβάλλοντες προσφορά ή υποψήφιοι κατά τη σύναψη οποιασδήποτε συμβάσεως στην οποία προβαίνουν οι αναθέτουσες αρχές όσο και ο αποκλεισμός του ενδεχομένου ένας οργανισμός ο οποίος χρηματοδοτείται ή ελέγχεται από το κράτος, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου να καθορίζει τη στάση του βάσει εκτιμήσεων μη οικονομικής φύσεως (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 3ης Οκτωβρίου 2000, C-380/98, University of Cambridge, Συλλογή 2000, σ. I-8035, σκέψη 17· της 12ης Δεκεμβρίου 2002, C-470/99, Universale-Bau κ.λπ., Συλλογή 2002, σ. I-11617, σκέψη 52, και Adolf Truley, προπαρατεθείσα, σκέψη 42).

53 Απαντώντας σε γραπτή ερώτηση που έθεσε το Δικαστήριο, η Φινλανδική Κυβέρνηση ανέφερε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι εταιρίες όπως η Taitotalo εμφανίζουν μεν, στο νομικό επίπεδο, ελάχιστες διαφορές προς τις ανώνυμες εταιρίες που ανήκουν σε ιδιώτες επιχειρηματίες στο μέτρο που φέρουν τους ίδιους οικονομικούς κινδύνους με τις τελευταίες και μπορούν επίσης να κηρυχθούν σε πτώχευση, όμως οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοικήσεως στους οποίους αυτές ανήκουν σπάνια θα επιτρέψουν να προκύψει ένα τέτοιο γεγονός και θα προβούν, κατά περίπτωση, σε αύξηση του κεφαλαίου των εν λόγω εταιριών για να μπορέσουν αυτές να εξακολουθήσουν να φέρουν σε πέρας τα καθήκοντα για τα οποία ιδρύθηκαν, δηλαδή, κυρίως, τη βελτίωση των γενικών συνθηκών ασκήσεως της οικονομικής δραστηριότητας εντός του οικείου οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως.

54 Απαντώντας σε ερώτηση που έθεσε το Δικαστήριο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η ίδια κυβέρνηση διευκρίνισε ακόμη ότι δεν αποκλείεται μεν οι δραστηριότητες εταιριών όπως η Taitotalo να συνεπάγονται οφέλη, όμως η επιδίωξη τέτοιων οφελών δεν μπορεί, σε καμία περίπτωση, να αποτελεί τον κύριο στόχο των εν λόγω εταιριών, δεδομένου ότι αυτές οφείλουν πάντοτε, κατά τη διατύπωση της φινλανδικής νομοθεσίας, να αποσκοπούν κατά προτεραιότητα στην προώθηση του γενικού συμφέροντος των κατοίκων του οικείου οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως.

55 Υπό αυτές τις συνθήκες, που ενισχύονται από το γεγονός που αναφέρθηκε από το αιτούν δικαστήριο ότι η καθής της κύριας δίκης έτυχε δημοσίας χρηματοδοτήσεως για την πραγματοποίηση του οικοδομικού σχεδίου για το οποίο πρόκειται στην κύρια δίκη, φαίνεται πιθανόν ότι μια δραστηριότητα όπως αυτή την οποία ασκεί η Taitotalo στην διαφορά της κύριας δίκης ανταποκρίνεται σε ανάγκη γενικού συμφέροντος που δεν έχει βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα.

56 Πάντως, στο αιτούν δικαστήριο, το οποίο είναι το μόνο που έχει βαθιά γνώση της δικογραφίας, απόκειται να εκτιμήσει τις περιστάσεις υπό τις οποίες ιδρύθηκε ο εν λόγω οργανισμός και τις συνθήκες υπό τις οποίες ασκεί τη δραστηριότητά του, συμπεριλαμβανομένων σ' αυτές, μεταξύ άλλων, της ενδεχομένης επιδιώξεως κερδοσκοπικού σκοπού και της αναλήψεως των συνδεομένων με τη δραστηριότητά του κινδύνων.

57 Ως προς την παρατήρηση της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι η δραστηριότητα για την οποία πρόκειται στην κύρια δίκη αντιπροσωπεύει αμελητέο μόνο μέρος των δραστηριοτήτων της Taitotalo, πρέπει να υπομνηστεί ότι το γεγονός αυτό, αν υποτεθεί ότι έχει αποδειχθεί, δεν έχει σημασία για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, εφόσον η εταιρία αυτή εξακολουθεί να αναλαμβάνει ανάγκες γενικού συμφέροντος.

58 Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, η ιδιότητα ενός οργανισμού ως οργανισμού δημοσίου δικαίου δεν εξαρτάται από τη σημασία που αντιπροσωπεύει η εξυπηρέτηση αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα σε σχέση προς την όλη δραστηριότητα του συγκεκριμένου οργανισμού (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις Mannesmann Anlagenbau Austria κ.λπ., σκέψεις 25, 26 και 31· BFI Holding, σκέψεις 55 και 56, και Adolf Truley, σκέψη 56).

59 Εν όψει των προεκτεθέντων, στο πρώτο και δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί ως απάντηση ότι μια ανώνυμη εταιρία, η οποία ιδρύθηκε, ανήκει και διοικείται από έναν οργανισμό τοπικής αυτοδιοικήσεως ανταποκρίνεται σε ανάγκη γενικού συμφέροντος, υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 92/50, αν της παρέχονται υπηρεσίες που αποσκοπούν στην προώθηση της αναπτύξεως βιομηχανικών ή εμπορικών δραστηριοτήτων επί του εδάφους του εν λόγω οργανισμού. Για να αξιολογηθεί αν η ανάγκη αυτή δεν έχει βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να εκτιμήσει τις περιστάσεις υπό τις οποίες ιδρύθηκε η εταιρία αυτή και τις συνθήκες υπό τις οποίες ασκεί τη δραστηριότητά της, περιλαμβανομένων σ' αυτές, μεταξύ άλλων, της μη επιδιώξεως κερδοσκοπικού σκοπού κατά κύριο λόγο, της μη αναλήψεως κινδύνων συνδεομένων με τη δραστηριότητα αυτή, καθώς και της ενδεχομένης δημοσίας χρηματοδοτήσεως της οικείας δραστηριότητας.

Επί του τρίτου ερωτήματος

60 Με το τρίτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το γεγονός ότι οι χώροι που πρόκειται να οικοδομηθούν θα εκμισθωθούν σε μία μόνο επιχείρηση μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση την ιδιότητα του εκμισθωτή ως οργανισμού δημοσίου δικαίου.

61 Αρκεί συναφώς η διαπίστωση ότι από την απάντηση που δόθηκε στα δύο πρώτα ερωτήματα προκύπτει σαφώς ότι ένα τέτοιο γεγονός δεν εμποδίζει κατ' αρχήν τον χαρακτηρισμό του εκμισθωτή των οικοδομηθησομένων χώρων ως οργανισμού δημοσίου δικαίου εφόσον, όπως ο γενικός εισαγγελέας παρατήρησε στο σημείο 92 των προτάσεών του, το γενικό συμφέρον δεν εξαρτάται από τον αριθμό των άμεσων χρηστών μιας δραστηριότητας ή μιας υπηρεσίας.

62 Πράγματι, αφενός, δεν μπορεί να αρνηθεί κανείς ότι η εγκατάσταση μιας μόνον επιχειρήσεως στο έδαφος ενός οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησεως μπορεί επίσης να δώσει ώθηση στο εμπόριο και να προκαλέσει ευνοϊκές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις για τον οργανισμό αυτό καθώς και για το σύνολο των κατοίκων του, δεδομένου ότι η εγκατάσταση της εν λόγω επιχειρήσεως μπορεί, μεταξύ άλλων, να έχει καταλυτικό αποτέλεσμα και να παρακινήσει στην εγκατάσταση άλλων επιχειρήσεων στη συγκεκριμένη περιοχή.

63 Αφετέρου, η ερμηνεία αυτή είναι επίσης σύμφωνη προς τον σκοπό της οδηγίας 92/50 η οποία, σύμφωνα με την εικοστή αιτιολογική της σκέψη, αποσκοπεί μεταξύ άλλων στην κατάργηση των πρακτικών που περιορίζουν τον ανταγωνισμό εν γένει και τη συμμετοχή στις συμβάσεις των υπηκόων άλλων κρατών μελών ειδικότερα. Όπως παρατήρησε η Φινλανδική Κυβέρνηση, το να γίνει δεκτό ότι ένας οργανισμός μπορεί να αποφύγει το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας μόνον για τον λόγο ότι η δραστηριότητα που αναπτύσσει ωφελεί μία μόνον εταιρία θα είχε ως αποτέλεσμα να αγνοηθεί ο ίδιος ο σκοπός της οδηγίας αυτής εφόσον, για να μη τύχει της εφαρμογής των κανόνων που αυτή διατυπώνει, θα αρκούσε σε μια εταιρία όπως η Taitotalo να υποστηρίξει ότι οι οικοδομηθησόμενες εγκαταστάσεις προορίζονται για εκμίσθωση σε μία μόνον επιχείρηση, η οποία θα μπορούσε, μόλις ολοκληρωθεί το έργο, να εκχωρήσει τις εγκαταστάσεις σε άλλες επιχειρήσεις.

64 Εν όψει των προεκτεθέντων πρέπει, επομένως, να δοθεί στο τρίτο ερώτημα ως απάντηση ότι το γεγονός ότι οι οικοδομηθησόμενοι χώροι εκμισθώνονται σε μία μόνον επιχείρηση δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση την ιδιότητα του εκμισθωτή ως οργανισμού δημοσίου δικαίου εφόσον αποδεικνύεται ότι αυτός ανταποκρίνεται σε ανάγκη γενικού συμφέροντος που δεν έχει βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα.

Επί των δικαστικών εξόδων

65 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Φινλανδική, η Γαλλική και η Αυστριακή Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2000 το Kilpailuneuvosto, αποφαίνεται:

1) Μια ανώνυμη εταιρία, η οποία ιδρύθηκε, ανήκει και διοικείται από έναν οργανισμό τοπικής αυτοδιοικήσεως, ανταποκρίνεται σε ανάγκη γενικού συμφέροντος, υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών, αν της παρέχονται υπηρεσίες που αποσκοπούν στην προώθηση της αναπτύξεως βιομηχανικών ή εμπορικών δραστηριοτήτων επί του εδάφους του εν λόγω

οργανισμού. Για να αξιολογηθεί αν η ανάγκη αυτή δεν έχει βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να εκτιμήσει τις περιστάσεις υπό τις οποίες ιδρύθηκε η εταιρία αυτή και τις συνθήκες υπό τις οποίες ασκεί τη δραστηριότητά της, περιλαμβανομένων σ' αυτές, μεταξύ άλλων, της μη επιδιώξεως κερδοσκοπικού σκοπού κατά κύριο λόγο, της μη αναλήψεως κινδύνων συνδεομένων με τη δραστηριότητα αυτή, καθώς και της ενδεχομένης δημοσίας χρηματοδοτήσεως της οικείας δραστηριότητας.

2) Το γεγονός ότι οι οικοδομηθησόμενοι χώροι εκμισθώνονται σε μία μόνον επιχείρηση δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση την ιδιότητα του εκμισθωτή ως οργανισμού δημοσίου δικαίου εφόσον αποδεικνύεται ότι αυτός ανταποκρίνεται σε ανάγκη γενικού συμφέροντος που δεν έχει βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα.

Timmermans Edward Jann

von Bahr Rosas

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 22 Μαΐου 2003.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

M. Wathelet